

СЕКЦІЯ «КРАЇНОЗНАВСТВО»

УДК 334.7:614.46

Дедков М. В.¹

Щербанюк А. К.²

¹ канд. іст. наук, проф. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. ГФ-210м НУ «Запорізька політехніка»

ВПЛИВ COVID-19 НА ДІЯЛЬНІСТЬ БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Попри те, що віруси, які викликають застуду та грип, здавна впливали на життя людства, поява нового коронавірусу SARS-CoV-2 (збудник COVID-19) призвела до ситуації, наслідки якої є непередбачуваними. Надзвичайна контагіозність SARS-CoV-2 зумовила запровадження карантинних заходів, наслідками яких у світі стали не лише негативний вплив на бізнесову та соціальну сфери діяльності, порушення плин повсякденного життя людей, криза психічного здоров'я, а й економічні втрати.

У 2021 році питання впливу COVID-19 на економічний розвиток підприємництва у світі, а в Україні зокрема, вивчають багато вчених-економістів та аналітиків, зокрема: Джин Маркс, Нуріел Рубіні, Андрій Безп'ятов, Сергій Фурса, Андерс Ослунд, Ярослав Жалілов, Василь Фурман, Анатолій Амелін та ін. [3]. Проте це питання потребує всебічного аналізу і щоденного моніторингу ситуації, що й зумовлює актуальність обраної теми.

Згідно з опитуванням Спільки українських підприємців (СУП), станом на квітень 2020 року майже 60 % власників бізнесу продовжували діяльність під час обмежень (це переважно великий і середній бізнес), ще 29 % — припинили роботу (характерно для мікробізнесу). При цьому 51 % підприємств здатні протриматися лише один місяць, а кожен четвертий бізнес — витримати 2-3 місяці роботи в умовах карантину і не збанкрутувати; 6 % підприємців повністю закрили бізнес, у цю категорію потрапив переважно мікро- і малий бізнес. Лише 3 % респондентів вказують, що підприємство зможе працювати тривалий час за необхідних умов (орендні канікули, віддалений доступ для співробітників, перегляд бізнес-моделі). Третина власників бізнесу (переважно мікро-), заявляють про падіння доходів на 90-100 % з початку карантину. Ці ж підприємці вже звільнили до 50 % штату співробітників. Власники малого і середнього бізнесу говорять про зменшення доходів на 25-50 % порівняно з докарантинним періодом і вже звільнили від 10 до 25 % працівників. Втрати прибутків великих підприємств становлять 10-25 %, там прогнозується скорочення штату на 25 % до кінця обмежувальних заходів [1].

Епідемія і карантинні заходи поставили на межу закриття кожне п'яте мікропідприємство і кожне десяте мале підприємство. Значних втрат зазнали

40% підприємств мікро- і малого бізнесу і 35 % середніх підприємств. Середні підприємства найбільш успішно протистояли наслідкам пандемії і карантину: для 30 % епідемія не вплинула на доходи або навіть збільшила їх, ще 30 % зазнали незначних втрат (для мікробізнесу ці показники відповідно дорівнюють 17 % і 22 %). Зменшення доходів мікропідприємств зумовлено також тим, що цей бізнес розпочав протистояння пандемії із зменшення цін, тоді як середні і малі підприємства найперше вдалися до скорочення зарплатного фонду і переведення працівників на віддалену роботу [2].

Пандемія COVID-19 стала чинником залучення бізнесу у процеси соціальної взаємодії із владою на ґрунті боротьби із коронавірусом. Практично 30 % малих та середніх і понад 20 % мікропідприємств включилися у боротьбу з коронавірусом, надаючи допомогу суспільству, – допомагали лікарням та/або освітнім закладам, надавали фінансову допомогу тощо [3].

Мале і середнє підприємництво відіграє значну роль в підвищенні рівня конкурентоспроможності країни, відновленні сталого економічного зростання та розвитку сприятливого середовища для провадження підприємницької діяльності, у збалансуванні інтересів учасників ринку, забезпечує насичення усіх сегментів ринку товарами та послугами, сприяє позитивним економічним та соціальним тенденціям розвитку країни і регіону.

Оцінка підтримки урядових заходів значно варіює у відповідності із розміром бізнесу: так, мікробізнес оцінив звільнення ФОП від сплати єдиного соціального внеску за себе, натомість малі і середні підприємства значно більшою мірою відчули підтримку через зміни до Кодексу законів про працю, а саме, зняття обмеження з терміну відпустки за власний рахунок. Утім, експерти критично ставляться до заходів, які запровадив уряд на підтримку бізнесу. Вони вважають, що далеко не всі підприємства змогли скористатися цими заходами, а ті заходи, якими скористатися легко, – недостатні [4, с.138-145].

Якщо станом на кінець першого кварталу 2020 року більшість ММСП характеризували свій етап розвитку як стабільний, то станом на середину останнього кварталу частка «стабільних» підприємств скоротилася удвічі, а частка підприємств на етапі спаду або навіть закриття виросла майже на порядок. Найбільш песимістичні настрої у представників мікробізнесу – 60 % респондентів оцінюють поточне становище як спад, тоді як серед середнього бізнесу частка таких оцінок становить 42%.

У регіональному розрізі найбільш песимістичні настрої панують у західному регіоні – 65 % опитаних тут кажуть, що їхній бізнес на етапі спаду або навіть закриття. Почуття стабільності найбільше притаманно бізнесу у

центральному та північному регіоні: 38 % та 37 % опитаних відповідно вважають, що становище їхнього бізнесу стабільне [1].

Отже, пандемічна ситуація породжує значні негаразди в економіці країни. Наразі найбільша загроза для економічного відновлення в Україні – це тривале продовження та посилення внутрішніх карантинних заходів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Шуренкова, А., Волосевич. І. Звіт про дослідження малого і середнього підприємництва [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://sapiens.com.ua/publications/socpolresearch/135/Info%20Sapiens_CIPE_report.pdf

2. Вплив COVID-19 на економічний розвиток малого і середнього бізнесу в Україні [Електронний ресурс] – Режим доступу: 208208-Текст%20статті-469451-1-10-20200721%20(1).pdf

3. Все про COVID19 для малого та середнього бізнесу [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://auly.otg.dp.gov.ua/ua/novini-ta-podiyi/novini/vse-pro-covid19-dlya-malogo-ta-serednogo-biznesu>

4. Пирог, О. В. Економічний розвиток національного господарства України: особливості та моделі в умовах постіндустріального суспільства : монографія [Текст] / О. В. Пирог; М-во освіти і науки України, Нац. ун-т "Львів. політехніка". – Л. : Вид-во Львів. політехніки, 2020. – 336 с.